

2022-11-10

S2022/03277

Till
Socialdepartementet

Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41)

Sveriges Farmaceuter har fått rubricerat betänkande på remiss och vill framföra följande synpunkter.

Läkemedel är en mycket viktig del av den kommunala hälso- och sjukvården och om läkemedelshantering inte sköts på ett fullgott sätt i kommunerna kan det leda till vårdskador med stort lidande för patienterna och ökade samhällskostnader som hade kunnat undvikas.

Sveriges Farmaceuter ser att utredningen omnämner farmaceuter vid ett par tillfällen i betänkandet och det är positivt. Sveriges Farmaceuter anser dock att utredningen på ett än tydligare sätt bör ha belyst att farmaceuter kan bidra med sin breda kompetens på olika sätt och genom olika roller i kommunal hälso- och sjukvård. Det finns ett antal kommuner där farmaceuter arbetar tillsammans med sjuksköterskor i teamet kring patienten. De tillför spetskompetens kring läkemedel till teamet och stöttar sjuksköterskorna i läkemedelshantering vilket frigör tid för sjuksköterskornas vård- och omsorgsarbete. Det stärker även kvalitén kring läkemedelshantering för den enskilde. Denna typ av roll har framför allt vuxit under det senaste året och med mycket gott resultat.

I betänkandet konstateras bland annat att flera medicinska kompetenser såsom arbetsterapeut, fysioterapeut, dietist och farmaceut behöver främst finnas tillgängliga för planerad vård, i samband med allmänna ronder och/eller vid individuella besök. De

behöver också finnas tillgängliga för handledning, konsultation och utbildning av omsorgspersonalen (s.399).

Detta är ett förslag som Sveriges Farmaceuter ställer sig bakom och som skulle möjliggöra ökad närvaro av farmaceutisk kompetens vid exempelvis läkemedelsgenomgångar, vilket är viktigt i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet kring patienten. Sveriges Farmaceuter vill uppmuntra till användning av FRIHSK-ramverket i samband med tjänsteutveckling och rekrytering.¹

Sveriges Farmaceuter anser samtidigt att det inte är fullt utrett var farmaceuterna ska vara anställda. Om farmaceuter i enlighet med förslaget ska vara delaktiga i exempelvis läkemedelsgenomgångar så är det rimligt att farmaceuten utgår från regionen och samverkar med kommunens sjuksköterskor. Det är till och med en fördel att farmaceuten är anställd av regionen eftersom farmaceuten annars inte har tillgång till patientens fulla journal vilket är en nödvändighet för detta uppdrag.

När det gäller förslaget att farmaceuter också ska finnas tillgängliga för handledning, konsultation och utbildning så anser vi att det är en fördel om farmaceuten är anställd direkt av kommunen i stället för att kommunen lånar in farmaceuter från regionen som konsult. Om farmaceuter anställs av kommunen ger det en helt annan tillgänglighet för verksamheterna för till exempel handledning och konsultation. Det öppnar också upp för att farmaceuten själv har möjlighet att uppfatta behov som verksamheterna har, till exempel gällande utbildning och rutiner.

Som Sveriges farmaceuter tidigare framfört till utredningen så anser vi även att det är viktigt att det inom kommuner införs en funktion som bland annat har helhetsansvaret för läkemedelshanteringen i kommunen, arbeta med kvalitetsutveckling av kommunens läkemedelshantering, utbildar personal samt sköter kontakterna med regionen i frågor som rör läkemedelshantering. Denna funktion bör innehas av en apotekare. Nedan sammanfattar vi några av många möjliga arbetsuppgifter för denna roll inom kvalitetsarbete inom kommunerna:

- Utbilda sjuksköterskor och omvårdnadspersonal om god och säker läkemedelshantering och läkemedelsbehandling av äldre.
- Utforma rutiner och processer för läkemedelshantering på ett patientsäkert och resurseffektivt sätt.
- Förstärka och komplettera kunskaper om läkemedelsbehandling i det patientnära arbetet i hemmet som kompetensstöd till den äldre, närstående, undersköterskor, sjuksköterskor och läkare.
- Arbeta med kvalitetsarbete som rör läkemedelshantering, tex. genom arbete med utredningar av avvikelser som rör läkemedelshantering samt arbete med egenkontroller av läkemedelshantering i verksamheterna.
- Övergripande ansvar för utveckling och kvalitetsuppföljning av kliniska farmaceutiska uppdrag, till exempel läkemedelsgenomgångar, inom verksamheterna.
- Samverka med regionen kring läkemedelsfrågor, till exempel gällande läkemedel i vårdens övergångar så att länsgemensamma rutiner är patientsäkra.
- Underlätta säker och behovsanpassad tillgång till läkemedel i hemmet genom vidareutveckling och uppföljning av arbetssätt och rutiner för en säker läkemedelsförsörjning i samverkan med apotek.
- Verka för bibehållen eller förbättrad självständighet och säker läkemedelshantering genom att utgöra ett stöd vid införande av nya tekniska

¹ <https://www.sverigesfarmaceuter.se/profession/frihsk/>

lösningar eller insatser som syftar till att underlätta hanteringen av läkemedel i hemmet.

- Samverkan med andra aktörer och intresseorganisationer kring frågor som rör läkemedelsanvändning.

Vänliga hälsningar

Sandra Jonsson
Ordförande
Sveriges Farmaceuter

Björn Södergård
Föredragande
Sveriges Farmaceuter